

DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT ROMÂN

– din perspectiva reglementărilor europene aplicabile
în domeniu și a noului Cod civil român –

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic

București

-2015-

Cuprins

TITLUL 1. PARTEA GENERALĂ	5
--	----------

CAPITOLUL 1

ASPECTE INTRODUCATIVE PRIVIND DREPTUL

INTERNAȚIONAL PRIVAT	7
----------------------------	---

1. Elementul de extraneitate	7
2. Conflictul de legi	8
3. Raporturile juridice de drept internațional privat	9

CAPITOLUL 2

RELAȚIA DINTRE DREPTUL INTERNAȚIONAL ȘI

ALTE RAMURI DE DREPT	10
----------------------------	----

1. Dreptul internațional privat și dreptul civil în sens restrâns	10
2. Dreptul internațional privat și dreptul comerțului internațional	11
3. Dreptul internațional privat și dreptul internațional public	12
4. Dreptul internațional privat și diferite discipline de drept public intern	13

CAPITOLUL 3	15
-------------------	----

IZVOARELE DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT	15
--	----

1. Izvoare interne	15
1.1. Actele normative ca izvoare interne	16
2. Izvoare externe	21
2.1. Convențiile internaționale	22
2.1.1. Convențiile internaționale care includ norme conflictuale	22
2.1.2. Convențiile internaționale care conțin norme materiale	23
2.2. Uzanțele internaționale	26

CAPITOLUL 4

CONȚINUTUL DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT27

1. Normele conflictuale	27
1.1. Definiția normei conflictuale	27
1.2. Structura normei conflictuale.....	28
1.3. Exemple de norme conflictuale	28
1.4. Clasificarea normelor conflictuale	30
1.4.1. Normele conflictuale se clasifică în primul rând în funcție de ramurile de drept din care fac parte raporturile ce intră în conținutul normei conflictuale	30
1.4.2. Normele conflictuale, se pot clasifica și în funcție de legătura normei	30
1.5. Sistemul de drept căruia îi aparțin normele conflictuale	31
2. Normele materiale	32
3. Normele de aplicație imediată.....	33
3.1. Definiția normelor de aplicație imediată.....	33
3.2. Elementele definitorii ale normelor de aplicație imediată.....	35
3.3. Comparație între normele conflictuale și normele de aplicație imediată	35

CAPITOLUL 5

CALIFICAREA ȘI CONFLICTUL DE CALIFICĂRI.....36

1. Noțiunea de calificare	36
2. Conflictul de calificări.....	37
3. Efectele calificării	38
4. Legea după care se face calificarea	38
4.1. Regulă.....	38
4.2. Excepții	39

CAPITOLUL 6

CONFLICTUL ÎN SPAȚIU AL NORMELOR

CONFLICTUALE ȘI INSTITUȚIA RETRIMITERII.....40

1. Noțiunea de conflict de norme conflictuale	40
---	----

2. Definiția retrimiterii	41
3. Felurile retrimiterii:	42
4. Retrimiteria în dreptul român	42
4.1. Regulă. Retrimiteria de gradul I este admisă în dreptul român	42
4.2. Excepții de la admiterea retrimiterii	44

CAPITOLUL 7

APLICAREA LEGII STRĂINE CA <i>LEX CAUSAE</i>	45
1. Titlul cu care este aplicat dreptul străin în România	45
1.1. Cine poate invoca legea străină în fața autorităților forului?	46
1.2. Cui incumbă sarcina probei?	46
1.3. Care sunt căile de atac în cazul greșitei interpretări sau aplicări a legii străine?	47
2. Mijloacele de probă a legii străine	48
3. Consecințele imposibilității de probare a legii străine	50

CAPITOLUL 8

CAZURILE DE ÎNLĂTURARE DE LA APLICARE A LEGII STRĂINE	52
--	----

I. ORDINEA PUBLICĂ DE DREPT INTERNAȚIONAL	53
1. Noțiunea de ordine publică de drept internațional privat	53
2. Elementele definiției ale ordinii publice de drept internațional privat român	53
2.1. Conținutul noțiunii de ordine publică de drept internațional privat român	53
2.2. Invocarea ordinii publice	54
3. Caracterele ordinii publice de drept internațional privat român	54
3.1. Din punct de vedere spațial, ordinea publică are un caracter național	54
3.2. Din punct de vedere temporal, ordinea publică de drept internațional privat are întotdeauna un caracter actual	55
3.3. Din punct de vedere material/pe fond, ordinea publică are un caracter de excepție de la regulă	55

4. Comparație între ordinea publică de drept intern și ordinea publică de drept internațional privat român	55
4.1. Asemănări	55
4.2. Deosebiri	56
5. Efectele ordinii publice	58
6. Sfera noțiunii de ordine publică de drept internațional privat român	58
 II. FRAUDA LA LEGE ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT	
1. Noțiune	60
2. Modalitățile de fraudare a legii	60
2.1. Transformarea unui raport juridic de drept intern în unul de drept internațional privat	60
2.2. Schimbarea punctului de legătură într-un raport de drept internațional privat preexistent	61
3. Condițiile fraudei la lege în dreptul internațional privat: (trebuie întrunite cumulativ)	61
4. Sancțiunea fraudei la lege	62
4.1. Este fraudat dreptul român în favoarea unui drept străin	62
4.2. Este fraudat dreptul străin în favoarea dreptului românesc	63
5. Domeniile în care poate interveni fraudă la lege	63
6. Comparație între fraudă la lege în dreptul internațional privat și alte instituții juridice	65
6.1. Comparație cu fraudă la lege în dreptul intern	65
6.2. Comparație între fraudă la lege și ordinea publică de drept internațional privat	66
6.3. Comparație între fraudă la lege și simulație	66

CAPITOLUL 9

CONFLICTUL DE LEGI ÎN TIMP ȘI SPAȚIU

(RESPECTAREA DREPTURILOR DOBÂNDITE ÎNTR-O ȚARĂ STRĂINĂ)

1. Noțiunea de conflict de legi în timp și spațiu	68
---	----

2. Conflictul de legi în timp și spațiu se deosebește de conflictul de legi în spațiu	69
3. Formele conflictului de legi în timp și spațiu.....	70
3.1. Raportul juridic se naște în sistemul de drept intern al unui stat străin fără ca în momentul nașterii sale să aibă vreo legătură cu dreptul internațional privat, ulterior solicitându-se recunoașterea drepturilor ce intră în conținutul respectivului raport, pe teritoriiul României	70
3.2. Raportul juridic are un element de extraneitate chiar din momentul nașterii sale, iar ulterior efectele sale se invocă în România	70
4. Condițiile recunoașterii în România a drepturilor dobândite în străinătate.....	70
4.1. Dreptul să fie legal născut în străinătate.....	70
4.2. Drepturile dobândite în străinătate să nu fie contrare ordinii publice	71

CAPITOLUL 10

CONFLICTUL MOBIL DE LEGI	72
1. Noțiunea conflictului mobil de legi.....	72
2. Comparatie între conflictul mobil de legi și alte tipuri de conflicte de legi	72
2.1. Conflictul mobil și conflictul de legi în timp și spațiu	72
2.2. Conflictul mobil și conflictul în timp al legilor interne ale unui stat	73
3. Domeniile în care poate apărea conflictul mobil de legi.....	73
4. Soluționarea conflictului mobil de legi	73
4.1. Soluție - legea veche ultraactivează	74
4.2. Soluție - legea nouă retroactivează	75
4.3. În majoritatea cazurilor, soluția este cea similară rezolvării conflictului de legi în timp al normelor interne ale unui stat	75
4.4. În anumite situații se aplică principiul legii mai favorabile	75

TITLUL 2. PARTEA SPECIALĂ77

CAPITOLUL 1

NORMELE CONFLICTUALE PRIVIND STAREA CIVILĂ

ȘI CAPACITATEA PERSOANEI FIZICE79

1. Determinarea legii aplicabile79
2. Domeniul de aplicare a legii statutului persoanei fizice.....81
3. Capacitatea civilă a persoanei fizice82
4. Excepția de la aplicarea legii personale normal
competente cu privire la capacitatea persoanei fizice83

CAPITOLUL 2

NORME CONFLICTUALE PRIVIND PERSOANELE

JURIDICE85

1. Determinarea legii aplicabile85
2. Domeniul legii aplicabile statutului organic al persoanei
juridice88
3. Legea aplicabilă falimentului89

CAPITOLUL 3

NORMELE CONFLICTUALE PRIVIND BUNURILE90

1. Determinarea legii aplicabile statutului real.....90
2. Domeniul legii aplicabile statutului real91
3. Excepțiile de la aplicarea statutului real pentru anumite
categorii de bunuri93
 - 3.1. Bunurile aflate în curs de transport93
 - 3.2. Mijloacele de transport93
 - 3.3. Titlurile de valoare94
 - 3.4. Drepturile asupra creației intelectuale (art. 2624-2625
NCC).....95
 - 3.5. Drepturile de creanță.....96
 - 3.6. Bunurile aparținând unui stat, dar aflate pe teritoriul
altui stat96
 - 3.7. Bunurile culturale scoase ilicit de pe teritoriul unui
stat96
4. Legea aplicabilă cambiei, biletului la ordin și cecului97
 - 4.1. Condițiile de valabilitate ale titlului de credit.....98

4.1.1. Legea aplicabilă condițiilor de fond	98
4.1.2. Legea aplicabilă condițiilor de formă	98
4.2. Valorificarea dreptului născut din titlul de credit	99
4.3. Cambia și biletul la ordin	99
4.3.1. Legea aplicabilă efectelor obligațiilor	100
4.3.2. Legea aplicabilă dobândirii creanței	100
4.3.3. Legea aplicabilă acceptării cambiei	100
4.3.4. Legea aplicabilă în caz de pierdere sau de furt	101
4.4. Cecul	101
4.4.1. Persoanele asupra cărora poate fi tras un cec	101
4.4.2. Legea aplicabilă efectelor obligațiilor	101
4.4.3. Domeniul de aplicare	101

CAPITOLUL 4

NORMELE CONFLICTUALE PRIVIND MOȘTENIREA

1. Determinarea legii aplicabile moștenirii	103
2. Domeniul de aplicare al lui <i>lex successionis</i>	106

CAPITOLUL 5

NORMELE CONFLICTUALE PRIVIND ACTELE

JURIDICE

1. Obiectul analizei	109
2. Legea aplicabilă formei actului juridic	111
3. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale actului juridic	114
3.1. Lex voluntatis	114
3.1.1. Izvorul lui lex voluntatis	115
3.1.2. Modalitățile de exprimare	115
3.1.2.1. Alegerea expresă	116
3.1.2.2. Alegerea tacită	117
3.1.3. Întinderea voinței părților	118
3.1.4. Limitele libertății de alegere a legii aplicabile	119
3.2. Determinarea legii aplicabile actului juridic după criterii obiective	120
3.2.1. Criterii de localizare obiectivă	120
3.2.1.1. Criteriul principal	120
3.2.1.2. Criteriul subsidiar	122

3.3. Domeniul de aplicare a legii actului juridic	123
4. Diferite tipuri de contracte	125
4.1. Contractul de asigurare	126
4.2. Contracte încheiate cu consumatorii	129
4.3. Contractul de transport.....	131
4.3.1. Legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri	132
4.3.2. Legea aplicabilă contractului de transport de pasageri	133
4.4. Contractul de muncă	134
4.5. Fiducia	136

CAPITOLUL 6

NORMELE CONFLICTUALE PRIVIND FAPTELE

JURIDICE	139
1. Faptul juridic ilicit.....	140
1.1. Legea aplicabilă răspunderii pentru produse defectuoase	141
1.2. Legea aplicabilă concurenței neloiale și a actelor care îngreșesc libera concurență	142
1.3. Legea aplicabilă în cazul daunelor aduse mediului	143
1.4. Legea aplicabilă încălcărilor dreptului de proprietate intelectuală	143
1.5. Legea aplicabilă ca urmare a prejudiciului cauzat de o acțiune sindicală.....	144
2. Legea aplicabilă faptelor juridice licite	144
2.1. Legea aplicabilă îmbogățirii fără justă cauză.....	144
2.2. Legea aplicabilă gestiunii de afaceri.....	145
2.3. Legea aplicabilă în caz de culpă in contrahendo.....	146
3. Autonomia de voință	147
4. Domeniul de aplicare a legii aplicabile	148
5. Legea aplicabilă răspunderii pentru atingeri aduse personalității	148

CAPITOLUL 7

NORMELE CONFLICTUALE ÎN MATERIA DREPTULUI

FAMILIEI	150
----------------	-----

1. Căsătoria.....	153
1.1. Încheierea căsătoriei	153
1.1.1. Condițiile de fond	154
1.1.2. Condiții de formă.....	154
1.2. Efectele căsătoriei	155
1.2.1. Regimului matrimonial.....	156
1.2.2. Condițiilor de formă ale convenției matrimoniale	158
1.2.3. Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria.....	158
1.3. Divorțul.....	164
2. Filiația	166
2.1. Filiația copilului din căsătorie.....	166
2.2. Filiația copilului din afara căsătoriei.....	167
3. Adopția.....	167
3.1. Condițiile de formă	167
3.2. Condițiile de fond	168
3.3. Efectele pe care adopția le generează	168
3.4. Nulitatea adopției	168
4. Obligația de întreținere.....	169

TITLUL 3. NORMELE DE PROCEDURĂ ÎN MATERIA DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT SAU PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL.....173

CAPITOLUL 1

CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE175

CAPITOLUL 2

COMPETENȚA INSTANȚELOR ROMÂNE ÎN PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL DIN PERSPECTIVA NOULUI COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ ȘI A REGULAMENTELOR EUROPENE ÎN MATERIE179

1. Reglementarea românească	179
1.1. Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat.....	180
1.2. Cartea a VII-a din noul Cod de procedură civilă	183

A. Dispoziții generale.....	183
1. Competența generală.....	183
2. Prorogarea voluntară de competență.....	184
3. Forul de necesitate	185
4. Litispendența și conexitatea.....	185
B. Dispoziții speciale	186
1. Competența exclusivă a instanțelor române	186
2. Competența preferențială a instanțelor române	187
2. Regulamente europene	188
2.1. Regulamentul nr. 1215/2012 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială.....	188
2.2. Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești	194
2.3. Regulamentul (CE) nr. 4/2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și cooperare în materia obligației de întreținere.....	197
2.4. Regulamentul (UE) nr. 650/2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor.....	199
2.5. Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvență	201
2.6. Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată.....	202
2.7. Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă	204
2.8. Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele	

membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului.....205

2.9. Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială205

CAPITOLUL 3

CAPACITATEA ȘI DREPTURILE STRĂINILOR PARTE LA PROCES.....206

CAPITOLUL 4

LEGEA APLICABILĂ ÎN MATERIA PROCEDURII211

CAPITOLUL 5

RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA ÎN ROMÂNIA A HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI PRONUNȚATE ÎN STRĂINĂTATE.....214

I. REGLEMENTAREA ROMÂNEASCĂ214

1. Legea nr. 105/1992 reglementa în art. 165-168 aspectele ce ținau de recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești.....214

2. Pe de altă parte, în acest moment, noul Cod de procedură civilă reglementează în Cartea a VII-a, Titlul III, eficacitatea hotărârilor străine.....216

2.1. Recunoașterea hotărârilor străine.....217

2.2. Executarea hotărârilor străine219

II. REGULAMENTE EUROPENE220

1. Regulamentul nr. 1215/2012 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială220

2. Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești222
3. Regulamentul (CE) nr. 4/2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și cooperare în materia obligației de întreținere226
4. Regulamentul (UE) nr. 650/2012 privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești și acceptarea și executarea actelor autentice în materie de succesiuni și privind crearea unui certificat european de moștenitor230
5. Regulamentul (CE) nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvență231
6. Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 din 12 decembrie 2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată.....232
7. Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă234
8. Regulamentul (CE) nr. 1393/2007 din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială („notificarea sau comunicarea actelor”) și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului.....237
9. Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială.....237

CAPITOLUL 6

ARBITRAJUL INTERNAȚIONAL ȘI EFECTELE

HOTĂRÂRILOR ARBITRALE STRĂINE238

1. Definiția arbitrajului.....238
2. Clasificarea arbitrajului240
3. Convenția arbitrală241

4. Tribunalul arbitral	243
5. Procedura arbitrală	244
6. Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine	249
CONCLUZII	251
ANEXE	
1. NOUL COD CIVIL	259
2. NOUL COD DE PROCEDURĂ CIVILĂ.....	288
BIBLIOGRAFIE	311